

Спречавање надуна код крава

У свим крајевима гдје се гаје тзв. биљке лептирњаче, од којих су код нас најпознатије луцерка и дјетелина, произвођачи морају знати како и када се крава смије пуштати да пасе луцерку или дјетелину. Уколико то не знамо може доћи до непожељних посљедица, тојест до надуна, а врло често и до угинућа говеди. Ово је тим потребније знати, што су површине под луцериштима и дјетелиништима из године у годину све веће, што је и разумљиво с обзиром да се ради о врло квалитетним биљкама, велике хранљиве вриједности и врло добрих биолошких особина.

О чему се заправо ради?

Под извјесним условима зелена трава уопште, а легуминоза посебно, проузрокује код крава и осталих преживара нагомилавање гасова у бурагу, који се јављају као резултат брзог разлагања траве, услјед чега долази до надуна. Од надуна страдају она грла која нијесу привикнута да једу храну лептирњача, а опасност од надуна је нарочито велика ако је лишће луцерке (што важи за луцерку, важи мање-више и за остале лептирњаче, нарочито дјетелину) промрзло или мокро послје кише или росе. Топлота и влажност убрзавају разлагање лишћа луцерке. Количина луцерке коју поједе крава није увијек одлучујући фактор да дође до надуна, јер се дешава у неким тежим случајевима да послје пола сата пуштања у дјетелиништа дође до надуна.

До надуна долази обично у рано прољеће, када се прелази са зимске исхране (коју сачињава углавном сијено, слама, мекиње и сл.) на љетњи период исхране, односно на напасивање:

Да би се избјегле поменуте непожељне посљедице, потребно је предузети превентивне мјере које се састоје у сљедећем:

1. За вријеме првих 3—4 дана напасивања крава у прољеће, односно пуштање у дјетелиниште, потребно је ујутро дати крави довољну количину сијена и осталих хранива као и претходних дана и дозволити јој да буде у луцеришту кратко вријеме, највише у току читавог дана 1—2 часа, а касније то вријеме повећавати из дана у дан. Послије 7—10 дана можемо без бојазни напасивати краве преко читавог дана у дјетелиништу.

2. Ниуком случају и ни у које доба године не смије се крава пуштати у луцериште када је луцерка мокра од росе или лишће смрзнуто од мраза.

Ако се будемо придржавали овога избјећићемо надун и његове штетне посљедице.

М. Ш.

Ђубрење воћака

Ђубрење воћака, уз правилну обраду земљишта у воћњаку, претставља мјеру која врло повољно утиче на пораст воћке, њену родност и на отклањање периодичности плодоношења која је у нашим воћњацима, због занемаривања ђубрења, врло честа појава.

С обзиром на дуговјечност воћака, дубину на којој се развија њихов коријен и друге особине, њихово ђубрење се знатно разликује од ђубрења ратарских култура.

За свој развој и нормално плодношење воћке захтијевају више елемената од којих су најважнији азот, фосфор и калијум, а баш ти елементи најчешће недостају у земљишту. Воћке троше највише хранљивих материја у првој половини вегетације, а нарочито у мају и јуну. У то вријеме воћке цвјетају, њихови се љеторастии најјаче развијају, изграђују цвјетни пупољци и развијају млади плодови. Да би се сви ови органи нормално развијали, потребно је рано у прољеће воћке пођубрити азотним ђубривом у лако топивој форми као што је, на примјер, чилска шалитра. Искуство је показало да шалитром треба ђубрити у марту и у априлу, 15 дана прије почетка цвјетања, ради стимулирања оплођавања и доброг развијања плодова, а други пут послије цвјетања ради појачања изградње лишћа и цвјетних пупољака. Чилском шалитром треба ђубрити по површини.

Фосфорна и калијумова ђубрива уносе се такође у рано прољеће мада се овим ђубривима воћке могу ђубрити и у јесен. За разлику од азотних ђубрива фосфорна и калијумова ђубрива треба уносити у земљиште на ону дубину на којој се налази највећа маса жила тј. што ближе зони усисавања. Површинско ђубрење овим ђубривима остало би без јачег утицаја на воћку, јер би се она у том случају задржала у горњем слоју земљишта те их коријен не би могао потпуно искористити. Ово важи нарочито за сушне предјеле са малим падавинама.

питање норми за ђубрење воћака је врло сложено и није довољно разрађено. Овдје долазе у обзир разни чиниоци као што су: климатски и земљишни услови, начин обраде земљишта у воћњаку, врста и узраст воћке и др. Ипак се могу дати неки оријентациони подаци о количинама ђубрива којима воћке треба ђубрити, а које зависе од напријед наведених фактора. Тако, на-

примјер, за младе воћњаке јабучастог воћа, подигнуте на лаким пропусним земљиштима, препоручује се ђубрење кружне површине око сваке воћке појединачно са 6 грама азота, 7 грама фосфорне киселине, 9 грама калијума по квадратном метру сваке године и 3—4 кг стајњака сваке друге године. На плоднијим, тежим земљиштима препоручује се ђубрење само азотом и стајњаком у још мањим количинама.

За јабучасте врсте воћака које су стигле на род, и уколико је воћњак подигнут на лакој земљишту препоручује се 10—12 грама азота, 7 грама фосфорне киселине, 9 грама калијума по квадратном метру годишње и 4—5 кг стајњака сваке треће године. Ако је воћњак подигнут на тешком земљишту тада се препоручују ђубрење само азота и стајњаком.

Младе воћњаке коштичавог воћа, кад су подигнути на лаким земљиштима, треба ђубрити са 2,5 грама азота, 9 грама фосфорне киселине и 11 грама калијума по квадратном метру сваке године и 5 кг стајњака сваке друге године. Уколико је воћњак подигнут на тешком земљишту, ђубрење фосфором и калијем отпада.

Непомињемо да минералним ђубривима треба ђубрити с прољећа, како је већ истакнуто, а стајњаком с јесени.

Б. М.